

THỰC THI HIỆP ĐỊNH VPA-FLEGT: BẢO ĐẢM GỖ HỢP PHÁP TRONG ĐẤU THẦU MUA SẮM CÔNG CỦA VIỆT NAM

Hiệp định Đối tác Tự nguyện về Thực thi Luật Lâm nghiệp, Quản trị rừng và Thương mại Lâm sản (VPA-FLEGT) giữa Việt Nam và Liên minh châu Âu (EU) được ký kết vào ngày 19/10/2018 và chính thức có hiệu lực từ ngày 01/06/2019 với nội dung cốt lõi là “bảo đảm gỗ hợp pháp”. Mặc dù Hiệp định VPA-FLEGT chỉ được ký kết với các đối tác EU nhưng Chính phủ Việt Nam đã đưa ra cam kết mạnh mẽ trong việc xây dựng một hệ thống đảm bảo gỗ hợp pháp của Việt Nam, áp dụng cho tất cả các thị trường bao gồm cả thị trường nội địa cũng như thị trường xuất khẩu. Điều này đồng nghĩa với việc Việt Nam cam kết bảo đảm tất cả gỗ và các sản phẩm gỗ dù xuất khẩu đi EU hay bất kỳ quốc gia, vùng lãnh thổ nào khác ngoài EU hay tiêu thụ tại thị trường nội địa đều là gỗ hợp pháp.

Trên thị trường nội địa, một phần đáng kể gỗ và các sản phẩm gỗ được mua sắm và sử dụng bởi các chủ thể Nhà nước theo thủ tục đấu thầu. Ở vai trò này, để thực thi cam kết về gỗ hợp pháp trong VPA-FLEGT, Nhà nước có trách nhiệm bảo đảm rằng gỗ và các sản phẩm gỗ được mua sắm theo thủ tục đấu thầu là gỗ hợp pháp.

Tuy nhiên, theo rà soát của Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI) tiến hành đối với 100 bộ hồ sơ mời thầu mua sắm đồ gỗ nội thất do các cơ quan Nhà nước các cấp, các đơn vị sự nghiệp, doanh nghiệp Nhà nước đã thực hiện trong giai đoạn 2016-2018 qua hệ thống mạng đấu thầu quốc gia, cho thấy: có tới 77% hồ sơ mời thầu không có yêu cầu về bất kỳ khía cạnh nào của tính hợp pháp của sản phẩm gỗ ngoài các quy định chung của pháp luật đấu thầu; 23% hồ sơ mời thầu có yêu cầu nào đó về tính hợp pháp của các sản phẩm gỗ mua sắm công, nhưng chỉ quan tâm tới một hoặc một số khía cạnh pháp luật mà không phải là tất cả các quy định pháp luật liên quan tới sản phẩm gỗ; 11% hồ sơ mời thầu yêu cầu đặt hàng gỗ tự nhiên, gỗ quý thuộc nhóm I, II có rủi ro đặc biệt cao về tính bất hợp pháp.

Điều này đặt ra yêu cầu phải có các quy định, tiêu chí cụ thể về gỗ hợp pháp trong quy trình đấu thầu mua sắm gỗ và các sản phẩm gỗ chế biến. Trong Kế hoạch triển khai thực hiện Hiệp định này của Thủ tướng Chính phủ, nhiệm vụ rà soát, hoàn thiện các văn bản pháp luật về mua sắm công liên quan tới gỗ và sản phẩm gỗ cũng đã được đặt ra. Tuy nhiên, việc xây dựng văn bản hướng dẫn riêng về thủ tục đấu thầu đối với một nhóm sản phẩm cụ thể là công việc mới mẻ ở Việt Nam (cho tới nay, mới chỉ có các hướng dẫn riêng về thủ tục đấu thầu đối với các sản phẩm y tế).



Trên thế giới, chính sách và pháp luật bảo đảm gỗ hợp pháp trong đấu thầu mua sắm công ở các nước khá phong phú, với các khác biệt tương đối về tiêu chuẩn, phạm vi áp dụng cũng như mức độ kiểm soát thực thi.

Để hỗ trợ các cơ quan có thẩm quyền trong việc rà soát, nghiên cứu, xây dựng văn bản về mua sắm công gỗ, sản phẩm gỗ chế biến nhằm bảo đảm tuân thủ VPA-FLEGT về gỗ hợp pháp, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (Trung tâm WTO và Hội nhập), với sự hỗ trợ của Cơ quan Hợp tác Phát triển Vương quốc Anh (DFID) và Cơ quan Hợp tác Phát triển Vương quốc Na Uy (NORAD) thông qua Tổ chức Forest Trends, đã triển khai nghiên cứu và xây dựng Báo cáo **“Việt Nam thực thi Hiệp định VPA-FLEGT – Xây dựng khung khổ pháp luật về đấu thầu “Gỗ hợp pháp”**”.

Từ các kết quả nghiên cứu, VCCI đã đề xuất Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn chủ trì soạn thảo và ban hành một Thông tư hướng dẫn về đấu thầu gói thầu có sản phẩm gỗ. Về nội dung, VCCI khuyến nghị Thông tư này chỉ quy định về một số vấn đề đặc thù liên quan tới gói thầu có sản phẩm gỗ thuộc diện áp dụng, toàn bộ các nội dung khác vẫn thực hiện theo pháp luật đấu thầu, bao gồm ít nhất các yêu cầu: (i) Đối với các gói thầu có sản phẩm gỗ, tiêu chí “gỗ hợp pháp” phải là điều kiện để sản phẩm gỗ là hợp lệ; (ii) Trong các gói thầu có sản phẩm gỗ liên quan, nhà thầu phải có Bản cam kết bảo đảm gỗ hợp pháp; (iii) “Gỗ hợp pháp” phải là một trong các tiêu chí đánh giá về kỹ thuật đối với các gói thầu có sản phẩm gỗ và (iv) Nhà thầu phải cung cấp các tài liệu, bằng chứng tối thiểu về việc bảo đảm “gỗ hợp pháp” muộn nhất là trước khi thanh lý hợp đồng.

Bên cạnh đó, VCCI cũng biên soạn và phát hành Sổ tay đấu thầu **“Gói thầu mua sắm có sản phẩm gỗ”** nhằm giới thiệu những yêu cầu cơ bản về gỗ hợp pháp, các vấn đề mà người đấu thầu cần quan tâm khi mời thầu, đánh giá hồ sơ dự thầu và lựa chọn nhà thầu trong các gói thầu có sản phẩm gỗ. Với nội dung ngắn gọn, đơn giản, dễ hiểu với các bước rõ ràng và hướng dẫn liên quan, Sổ tay này sẽ là tài liệu tham khảo hữu ích cho các đơn vị mua sắm/mời thầu và các cán bộ trực tiếp tham gia đấu thầu trong công tác liên quan. ■

Báo cáo “Việt Nam thực thi Hiệp định VPA-FLEGT – Xây dựng khung khổ pháp luật về đấu thầu “Gỗ hợp pháp”” và Sổ tay đấu thầu “Gói thầu mua sắm có sản phẩm gỗ” đã được VCCI giới thiệu cho doanh nghiệp và các đơn vị liên quan tại hội thảo “Bảo đảm Gỗ hợp pháp trong đấu thầu mua sắm công ở Việt Nam - Thực thi Hiệp định VPA-FLEGT” ngày 31/03/2021, và Khóa đào tạo chuyên sâu “Bảo đảm Gỗ hợp pháp trong đấu thầu mua sắm công ở Việt Nam - Những vấn đề cốt lõi” cùng ngày tại Hà Nội. Các đơn vị quan tâm có thể tải về Báo cáo nghiên cứu và Sổ tay đấu thầu tại trang web của Trung tâm WTO và Hội nhập – VCCI (Mục Ấn phẩm – Tài liệu => Các ấn phẩm khác):

Báo cáo nghiên cứu: <https://trungtamwto.vn/file/20675/bao-cao-khung-kho-pl-ve-dau-thau-go-hop-phap-o-vn--in.pdf>

Sổ tay đấu thầu: <https://trungtamwto.vn/file/20676/so-tay-dau-thau-go--dang-web.pdf>